

trongd». Soleiðis var lagið á ólavsku og er tað enn. Hjá børnum var ofta ringt at koma fram. Nógvir av monnunum vóru í góðum lag, hálsfevdust og kystust. Eg ræddist teir, tá ið teir gjordust ov mælskir og veipaðu við ørnum og sløðraðu. Eg helt meg til konufólkin, sum gingu so svinn og ansalig.

Ólavskan er einasta hátíð eftir enn úr miðeldini, fólkhátíð og kirkjulig hátíð, hevur ein skrivnað. Og ein annar: Ólavskan er hásummarhøgtíð, sum hevur sín uppruna í heidnari tíð, men nú er bundin at minnum um Ólav hin heilaga, sum fall á Stiklastøðum í árinum 1030. Slikum hátíðarligum málberingum vóru gætur ikki givnar eftir, fyrr enn ein var so tolliliga tilkominn.

Vit, sum hava upplivað ólavskuna í nógv harrans ár, munnu øll vera á einum máli um, at hon nú er hvørki kristin ella heidin burturav, ið hvat hon so annars upprunliga hevur verið. Hon er ein hásummarhøgtíð, ein linní dagsins strevi, eitt spæl, tá ið farið er um longsta dag, foldin stendur í fagraða blóma, og heystingin er í hondum. Tey,

sum minnst samfelagið nærri bundið at bóndaskapi enn nú, siggja fyrri sær allar menninar, sum gingu í havnargøtum dagin eftir ólavsku við liggjum og rívum í hondunum, leitandi oman til bátarnar, sum skuldu fara teir heimaftur. Hesi myndini hava maskinamboðini beint fyrri og bilarnir, sum nú flyta flestu fólk upp á pláss, áðrenn havnarfólk eru uppi dagin eftir ólavsku.

Men tað eru tey, sum vilja hevtja ólavskuna, sum tjóðarhøgtíðina miklu, upp á hægstu verðsligu og andaligu tindar. Landsins kosnu menn, prestar og embætismenn ganga skrudgongu úr lögtinginum í kirkjuna, har teir verða mintir á at vera rættvisir í orðum og gerðingum og at hugsa minni um seg sjálfan enn um landsins og fólksins sakir. Og teir ganga skrudgongu úr aftur kirkjuni niðan í lögtingið, har lögmaður setir tingið. Og hvør trúarbólkur roynir í sínum lagi at spenna seg út við orðum og tónleiki fyrri at bjarga sálum undan illamanni, og hetta er alt sum tað eigur at vera.

Tey, sum hava loyvi at selja

okkurt, strevast sum harðast fyrri at sópa so nógvan pening saman sum gjørligt eftir so stutta tíð sum møgult, og tey sum hava lyndi til brennivín drekka seg dýrandi so skjótt sum gjørligt, og alt hetta er helst ikki sum tað eigur at vera.

Gamalt var, at felag hövdu aðalfundir um ólavskuna, tí tá kom so nógv fólk saman. Men hesum siði eru felagini gingin frá, tí nú hava fólk so nógv um at vera, at eingin hevur stundir at koma á aðalfund á ólavsku. Tiltikin er aðalfundurin í tí viðgita bókmentafelagnum »Varðin«, sum so ofta hevur verið havt á máli í seinastuni bæði fyrri dygdir og lastir. Einaferð tíðliga í tíðini, tá ið áhugin fyrri felagnum og tíðarriti tess var so avbæra stórur, sum summur menn nú siga hann at hava verið, varð aðalfundur lýstur at vera í Avhaldshúsinum í Havn, ólavskuaftan. Triggir mans møttu á fundi, men teir sluppu ikki inn, tí maðurin, sum hevði lykilin kom ikki. Fundurin var hildin í trappuni í Avhaldshúsinum, og nevndin varð sjálfandi afturvæld.

Fyrst ið eg minnst, vóru tveir

fastir fundir á ólavsku: Ein politiskur útifundur á Doktarargrund og ein meira menningarligur fundur úti á Háskúlanum. Pápi var vanur, tá ið tað upp á nakran máta bar til, at fara á báðar fundirnar.

Og ástarfundirnir hava ikki verið fáir. Einkin er at ivast í, at ólavskan hevur havt nógv at týða fyrri noringina av okkara fólk og blanding av blóði, áðrenn vegir, havnir og flogferðsla stytta um leiðina millum gentu og drong.

Ein gamal maður segði mær herfyrr, at hann helt dimmið liggja nógv longur um ólavskuna nú, enn tá ið hann var ungur. Eg mutaði ímóti, og helt tað ikki kunna bera til, at munur sást á bara í hansara tíð. Men hann helt fast við sitt. Eg fregnaðist nærri um, hvørjum hann miðaði seg eftir. Hann svaraði, at tá ið hann var ungur og var á ólavsku, lá dimmið so stutt, at tað nóg illa vóru stundir at friggja, men nú hevði hann sum gamal verið aftur á ólavsku, og nú var dimmið rættliga drúgt. Hver ber sum hann royndir.

I suðurlondum, har fólk yvir-

høvu eru glaðari og minni smáðin og innanhokin enn her hjá okkum, ganga tey gerandi og heilagt turraðrúð, dansa og syngja og brosa um alt andlitid og eru so kát og ósmáðin sum vit á ólavsku. Men einaferð um árið, á festugangi, skifta tey ham. Tá fara tey í gekkaskort og halda stórar grýluveitslur við levind og larm.

Mær tykist vera øvugt her hjá okkum. Her ganga fólk og krøgva seg aftan fyrri gekkaskortar og dulnevnir gerandi og heilagt. Men einaferð um árið, fara í hvussu er tey, sum halda verðsliga ólavsku, úr grýlu-klæðunum, skræða gekkaskortin burtur av sær, og halda sær so eiggiliga á gaman, at mangur østast við. Hóast summi hava lyndi til ikki at vilja halda uppaftur at halda ólavsku, lata tey flestu vera »well« við einum tveimum døgum. Sálarfroingar eru, sum vilja halda, at tað er gott fyrri heilsuna at skræða gekkaskortin av sær viðhvørt. Men um hetta skal eg einki siga, tí í sálarfroði eri eg ein dólgrur.

Karsten Hoydal

Kathrina Carlsen, starvskvinnu

Sum jättandi kristin er mín meining tann, at ólavskan er farin skeiva leið. Eg eri fullvis í, at Ólavur kongur hevði aðra vón um tann boðskap, hann bar okkum, enn tað, vit nú siggja á ólavsku. Onkur er ímóti kristiligum fundum, og kundi tonkt sær at útihest teimum. Eg haldi, at teir seta ein penari dām á eina annars kaotiska ólavsku.

Andrea Arting

Ólavskan hevur verið hildin her í Føroyum alt síðan Føroyar vóru kristnaðar. Havnin var miðdepilin í Føroyum, her sótu embætismenninir, her var einahandil-in, her var skansin og hesir seinastu nevndu stovnarin kravdu menn.

So lang eg kann minnst frá tíðini um aldarskiðti komu nógv fólk til Havnar at halda ólavsku; torvið var komið til sættis, og hoyggingin byrjaði í august mánaða, so nú vóru

stundir at taka eina frílotu og vitja skyldfólk og næstingar.

Serstakliga minnst eg hátíðardagin fyrri 50 ára endurreisingina av lögtinginum, ólavskan 1902. Skrudgonguna av embætismonnunum, lögtingsmonnunum og prestunum úr kirkjuni niðan í lögtingið, og seinri hátíðarhaldið úti á skansanum, hvar nógvar talir vóru hildnar, sangir yrktir til dagin og sungnir, hornblásturin ljómadi og kanónskotini dunadu um fjórðin.

Annars gjørdur havnarfólk altíð nógv til (tá pengarnir ikki vóru nógvir tá ið tíðini) at laga tað so hugnaligt sum møgult fyrri at taka ímóti hesum vitjandi skyldfólkunum á hesum okkara stóra hátíðardegi. Basararnir vóru eisini á hvørjari ólavsku við einum ella øðrum góðum endamáli. Ikki at gloyma hin føroyska dansin, sum gekk lystiliga um kveldini til langt út á náttina, nakrir menn hövdu helst fingið nakað væl upp í munnin, men friðarligt var kortini.

Børnini hövdu fingið nokur oyru at keypa sær nakað góðgæti, men tá klokkan var farin um 10 á kveldið vóru øll undir 14 ár farin til hús.

Stuttligt var tað at ganga oman í Vágshotn, ella Kongabrunna ella Müllersbrúgv og siggja allar bátarnar, sum komnar vóru til Havnar við ferðafólki.

Nógvir av bátmonnunum sungu sálmar, tá ið teir fóru avstað aftur til sína heimsbygd; tað sljóðaði so hátíðarligt.

Ólavskan er ein arður, sum vit eiga at varðveita tað hon er: ein hátíðardagurin,

ein tjóðarogn, og vit eiga at halda henda dag við spekt og sóma.

D. P. Danielsen, sakforari

Tað er alt í lagi við ólavskuni. Kundi vit hildið hana innanfyri triggjar dagar ella so. Øll kunnu kenna trongd til at smoyggja sær burtur úr gerandisdegnum av og á.

Men vit halda jú ólavsku alt árið. Vit lata eyguni aftur fyrri veruleikanum. Leggja alla ábyrgd frá okkum. Nokta at hugsa um, at einaferð koma timburmenninir.

Ongan fiskivinnupolitikk. Einkin stíg til at beta um tær skeivu iløgurnar í fiskivinnuni. Á øðrum hvørjum vøruvogni siggja vit nevnið á útlandskum fyrirkomum, ið leggja seg eftir at súgva virðini burtur úr samfelagi okkara.

Alla tilveru okkara byggja vit á handil við onnur lond. Og har hava vit valt veikasta gjaldsoyra í heiminum at styðja okkum til: Dollaran.

Men eingin letst um vón.

Vit fara í tey føroysku klæðini á ólavsku við tingmonnum og landsstýrismonnum á odda. Og eru Føroyingar, serstok tjóð.

Og nokta at hugsa um, hvussu endin verður hjá honum, ið heldur ólavsku alt árið.

Marius Johannesen, blaðstjóri

Tó at flestu føroyingar munnu halda, at stenvuhaldið hevur vundið ov mikið upp á seg nú á døgum, so munnu stevurnar kortini vera komnar fyrri at vera, tí helst vil ongin av byggunum sleppa sínari stevnu, og so kunnu vit bara siga, at tær eru komnar í staðin fyrri fólkafundirnar, sum vóru ymsa staðni í Føroyum í gomlum døgum, t.v.s. fyrra partin í hesari öldini. Men tá áttu hesar nýggju stevurnar ikki at vart meir enn tann eina dagin, tí ringt er at fylla teir tveir stevnudagarnar út við nokrum, sum hugtekur fólk so mikið, at tað er

ómakin vert at vera eitt av stevnufólkunum. Ítrótturin tykist at vera tað, sum dregur mest undgóm til sín og nógv av vaksnum við. Tær flestu stevurnar hava eisini lagt fólkafund inn í skrána, men hesir fólkafundir eru mest bara viðfán-ingur sammett við fólkafundirnar, sum vóru í gomlum døgum, og tað er ein spurningur, um bygdastevurnar áttu ikki at verið ítróttarstevnur burturav og so ikki vart meir enn tann eina dagin.

Men ólavskan eigur enn sum áður at vera stevna fram um allar aðrar stevnur, tann stevna, sum allir føroyingar eiga í felag, og sum so nógvir, sum eru forir fyrri tí, eiga at taka lut í. Men vit eiga at ansa eftir, at ólavskan ikki verður ovbyrjað av fjanti og fjasi, so at hon kemur at líkjast einum útlandskum marknaði ella lopputorgalevnaði, men at hon kemur at varðveita í hvussu er nakað av tí gamla dæminum, sum áður gjørdi hana til tjóðarstevnu.